

De fiscal (1710) a fiscal (2017-19)

written by Sebastià Sardiné | 17 de setembre de 2019

Estem en un mateix entorn sociopolític que l'existent el 1702-14, Castella-Catalunya. Conflicte de legitimitats, ara, Espanya-Catalunya. Paral·lelisme entre els informes del **Fiscal General del Consell de Castella D. Luis Curiel i Texada** (després del R.D. de Felip V demanant instruccions al Fiscal contra els rebels catalans, en havent entrat i sortit Carles III de Madrid el 1706 i 1710) i la postura del **Fiscal General del Regne d'Espanya** en la Causa General contra Catalunya pels fets de 6, 7 i 27/09, 1/10 de 2017.

Es tracta en aquest article de comparar, dins la Guerra de Successió (1702-1714) la manera d'actuar:

i) del Fiscal General del Consell de Castella davant un R.D. del Rei Felip V, contra els sediciosos catalans acusats de rebel·lió i greu delictes de *Laesa Maiestatis*, quan, després de derrotar els austriacistes, batalla de Saragossa o Monte Torreno, a Felip V, gosaren prendre Madrid el 1710, hi entrà Carles III i l'exèrcit català;

ii) ara, en un mateix conflicte, un diferent actuar del Fiscal (o Fiscalia) General del Regne d'Espanya, en el cas de la Causa General d'Espanya contra Catalunya, pels fets del setembre i octubre de 2017.

En el R.D. de Felip V (1710), aquest rei demanava les màximes penes contra els rebels catalans. El Fiscal de Castella, 1710, era D. Luis Curiel i Texada. Felip V demanava un informe al Fiscal, previ dividir els acusats en diferents grups. Curiel, gran jurista i humanista, va emetre el seu informe d'acord amb els següents raonaments molt extractats.

1. Estaven el 1710. Eren temps molt difícils. Guerra de

Successió, amb dos bàndols enfrontats, cada hom amb les seves raons, és a dir, un conflicte de legitimitats entre dos reis que es disputaven el títol d'*Hispanorum rex*, o rei de les Espanyes. El Fiscal de Castella, Curiel, textualment, va dictaminar: "estos son propiamente tiempos difíciles en que la deliberación no puede tener lugar, y la perturbación obliga a errar de necesidad a muchos".

2. La guerra no estava acabada.
3. Els "reos" o encausats de 1710 seguien el seu rei, molts amb bona fe, i per això no se'ls podia condemnar, ja que el poble seguia a cada rei per una causa justa. No es podria condemnar a tot un poble i, si fos així, es causaria un greu perjudici al propi Estat. En tot cas, es podria perseguir com a rebels a qui fes ús de les armes amb violència, però, pel que fa als altres, s'hauria d'estudiar cas per cas les seves circumstàncies i en el pitjor dels casos aplicar-los penes de desterrament. A la resta de gent que criticà el rei, la Cort, és a dir, l'Estat, o que seguís els seus mandataris, se'ls hi haurien d'acceptar totes les excuses, eximents i atenuants que presentessin, exculpant-los per no poder anar contra la llibertat d'opinió i expressió, que en diríem ara. Curiel va facilitar als encausats "todas las excusas que da el derecho a los que son dominados del tirano poder", advertint doncs, amb gran valentia, que calia oferir totes les garanties i excuses o eximents als encausats, si no volia ser, Felip V, titllat de tirà.
4. Les lleis de Castella, Las Partidas y la Nueva Compilación, eren lleis "secas", involucionades, antigues, va declarar Curiel. Per això, per dictaminar sobre la figura romana del "perdullito" o rebel·lió, més que emparar-se en les seques lleis de Castella, va recórrer a l'estudi dels clàssics grecs, o dictàmens/doctrina de jutges de la Itàlica, i fins i tot va comparar la situació plantejada per Felip V amb

altres conflictes violents d'anteriors conflictes, com el de La Polis grega contra l'oposició d'Alexandre; o la dels Comuneros de Castella contra la tirania de senyors i reis i altres més. Reblant: "sobre la voluntad del príncipe está el Derecho Natural... y por encima de éste, Dios"

5. Va entendre Curiel que el s. XVII s'havia acabat i que calia entrar en un nou segle, de més llums, el s. XVIII, amb nous paradigmes a assolir, amb mirades més àmplies i un aplicar les normes, més basades en l'equitat que en la llei.
6. Va deixar caure a Felip V que, sent ell rei i jutge, podia fer lleis, canviar-les, trastocar-les, autoritzar o no testimonis en aquella causa, però el que no podia fer el rei, era canviar el procediment, pel qual els "reos" tenien dret a valer-se de tots els mitjans de prova que els fossin necessaris, sense que això es pogués impedir. Va dir: "la sentencia del principi ex abrupto pronunciada es nula, y siendo notoriamente injusta, en ningún caso debe executarse".
7. Conclusions del Fiscal Curiel tenint en compte que Felip V era rei absolutista a Castella, jutge i part, i que demandava condemnes greus. Curiel va dictaminar: als que es rebel·lin amb violència i armes, condemna per rebel·lió. A la resta, en el pitjor dels casos, desterrament, però tenint en compte en cada cas, un per un, les circumstàncies personals, econòmiques, familiars... de cada condemnat a desterrament (Carles III de Catalunya, va desterrar els botiflers o partidaris del Borbó, de Barcelona a Mataró). A la resta, aplicar tots els eximents i atenuants possibles, exculpar-los *in dubio pro reo*, advertint que, "no n'hi ha prou amb què el delicte li consti al rei (a l'estat, al poder mediàtic), li ha de constar al jutge", que jurarà en base a la prova practicada i demostrada, i si això ho fa, sentenciarà amb equitat i justícia.

En el Cas de la Fiscalia del Regne d'Espanya, Causa General contra Catalunya, pels fets de setembre-octubre de 2017. Al meu entendre, estem davant de circumstàncies semblants:

1. Comparativa amb allò que diu en el punt 1 anterior. Estem a l'any 2017-19. Des de 2010 són temps molt difícils, de desafectes, de crisi interna i externa, en què la sentència del TC/2010 contra Estatut va suposar, segons pensen molts, un cop d'estat de l'Estat, contra l'Estat de les Autonomies. Catalunya fou devaluada a regió, i el poble no ho va acceptar. Al meu entendre, la Sentència del TC/2010 converteix la Constitució Espanyola en la llei d'exclusió de Catalunya del sistema constitucional espanyol. El poble català no te llei constitucional que l'empari. El poble català, des del 1r d'octubre de 2017 ha recuperat llur sobirania i vol exercir-la.
2. Seguim en guerra, ara és una guerra moderna, soterrada, amb clavegueres de l'estat actuant. Divorci partits-poble en marxa. El conflicte no està acabat.
3. Pel que fa a les actuals peticions de la Fiscalia del Regne d'Espanya. Contràriament al que feu el seu antecedent Curiel, l'actual Fiscalia, a part de defensar la (innecessària?) presó condicional, posa més llenya al foc; imputa per més i més greus delictes. Lluny de devaluar una situació judicialitzada, quan el conflicte és polític, el llenguatge corporal, oral i escrit de la Fiscalia proposa agreujants i castiga per escarmentar, com en el s. XIX, totalitarisme invers, amb una institució dependent de l'Executiu i un Poder judicial (contaminat?) que no va fer la transició.
4. Aplicació de la llei per la Fiscalia de l'Estat. Totalment contrària al parer de Curiel, Fiscal del Consell Suprem de Castella. S'estaca l'actual Fiscalia en la literalitat de la llei. Es crea i es desenvolupa un relat precuinat i s'aprofita el moment oportú per presentar l'acusació. Ens diu la Fiscalia que per sobre

de la Llei no hi ha equitat que valgui, ni eximents, ni atenuants, tot són agreujants, i en res valora la prova dels encausats. No innova, no evoluciona. És un retornar ideològicament al passat.

5. Si Curiel va voler consolidar el pensament jurídic de l'equitat i justícia en el nou s. XVIII que encetaven, l'actual Fiscalia, tot i conèixer la legislació i doctrina de tribunals i institucions internacionals, retorna al s. XIX en lloc de, podent-ho fer, assentar-se en el s. XXI. És clar, la Fiscalia té dependència. El Dret no.
6. La prova: prou ha vist la Fiscalia de l'Estat la prova, en especial els "vídeos" visionats parcialment fora del context d'immediatesa demanat per les defenses, però la Fiscalia segueix el relat de l'atestat en les seves conclusions definitives, i ho fa fil per randa. Res a dir, res a esmenar, dona per fet i provat tots els delictes, simulant estar en aquell mateix temps de Felip V, jutge suprem de tot plegat. Al meu entendre, la vista d'aquest llarg, polititzat i complex judici contra els nostres presos, ha patit defectes de procediment que, a entendre de Curiel, podria comportar la nul·litat del judici segons què defineix com el "tirano poder" si aquest ha impedit un procediment ajustat a Dret, més que no pas a llei.
7. Les Conclusions de la Fiscalia General de l'Estat del Regne d'Espanya, al meu entendre, són parcials i interessades, no provades, no ajustades al dret experimentat durant la vista oral. En tot cas, ajusten l'acusació i càstig a una llei diferent de la que jo mateix i tants altres juristes vàrem estudiar. "La llei no és el Dret, en tot cas la llei hauria de ser una assenyada expressió del Dret" deien els nostres antics tractadistes jurídics, afegint: "el Dret, i la raó de ser de la llei són una mateixa cosa". No és així? Digui doncs el que digui el Fiscal (no n'hi ha prou que el delicte li consti al rei, al fiscal, al poder fàctic, a

l'Estat... li ha de constar al jutge...) que si és independent i imparcial, jutjarà segons la prova practicada i contrastada, fent-ho amb equitat i justícia, sinó, *in dubio pro reo*. És prou sospitós que els Magistrats del Tribunal hagin de pactar una sentència consensuada (sense vots particulars?). Si fos així, que es donés una sentència unànime en un cas tan complex i polític, hauríem de sospitar de la imparcialitat de la sentència.

La sentència podrà ser legal, si diuen que la dictaran ajustada a llei. Però pot no ser justa, si no està ajustada a dret, com assenyalava Curiel.

Havent jurat els càrrecs fidelitat a la Constitució Espanyola, si l'Estat no la compleix, cal abjurar primer i, llavors, decidir lliurement cada poble llur destí.